

Inrichting Bovenste Hoornwerk Ravenstein

inhoudelijk overleg met commissie ruimtelijke kwaliteit

OVSL, 14 mei 2024

Toelichting stand van zaken

Twee onderdelen:

1. Gebiedsvisie en inrichtingsplan (Joeri de Bekker)
2. Architectonisch ontwerp (Maurits Cobben)

Uitgangspunten beide onderdelen:

- Reconstructie is niet het doel, wel het versterken van de vesting (en de beleefbaarheid daarvan)
- 'Naar elkaar toe ontwerpen' (gebouw <-> omgeving)
- Voortdurende terugkoppeling richting gemeente, RCE, belanghebbende organisaties en bewoners
- Stapsgewijs werken, per fase een afgerond beeld nastreven

Gebiedsvisie op hoofdlijnen (17 december 2021)

Gebiedsvisie op hoofdlijnen

Samenvatting gebiedsvisie op hoofdlijnen

An aerial photograph of a Dutch town, likely Heusden, showing a dense cluster of buildings with red-tiled roofs. A large, modern building complex with a flat roof is prominent in the foreground. A river flows along the right side of the town, and a windmill is visible on the left. The town is surrounded by green fields and trees.

‘Geen tweede Heusden’

Relatie Ravenstein - Maas versterken

Zichtbare en beleefbare gelaagdheid en zichtbare en beleefbare (contouren van) vestingonderdelen

Toekomstige ontwikkelingen niet uitsluiten

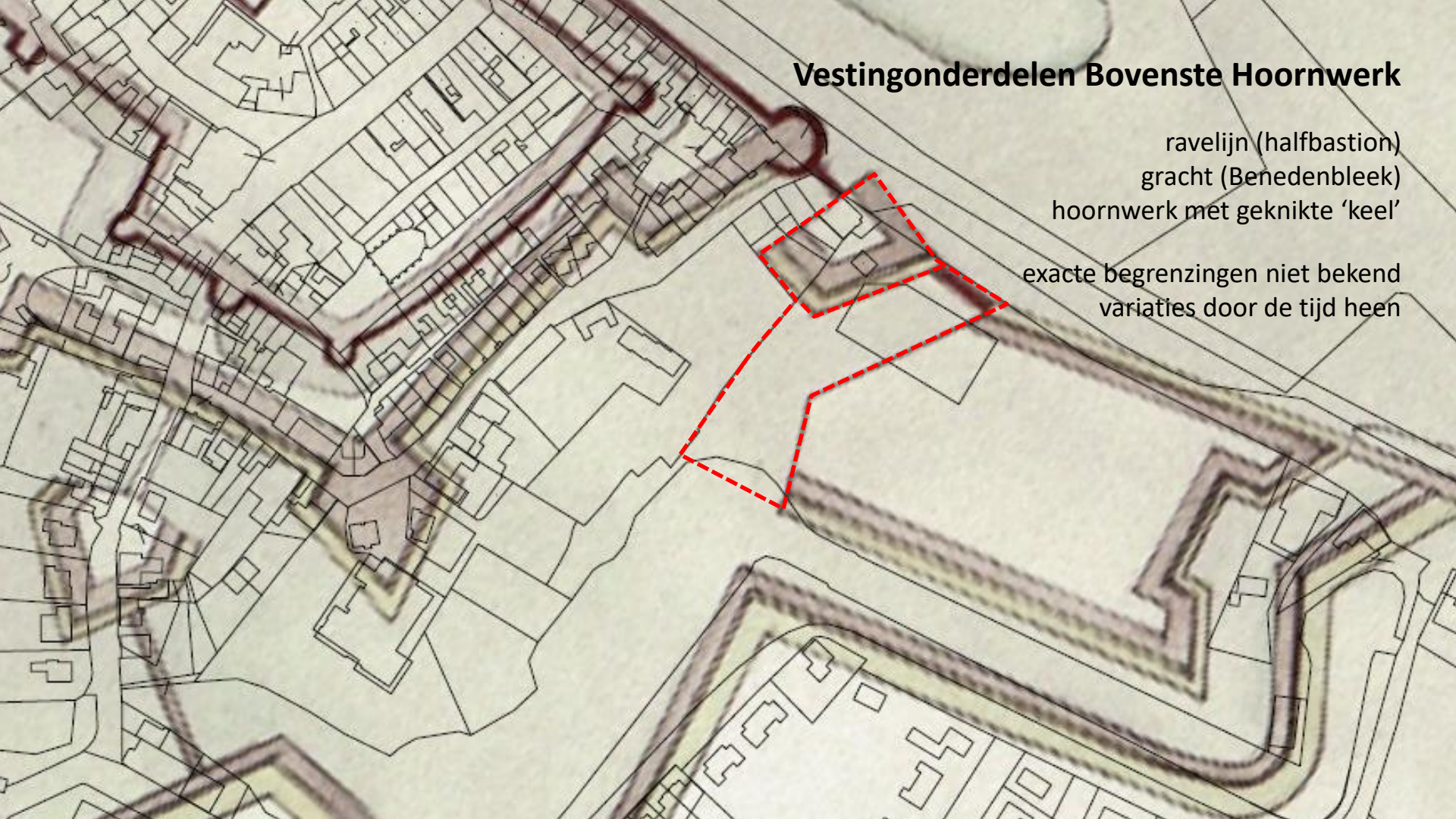
Vestingonderdelen Bovenste Hoornwerk

ravelijn (halfbastion)

gracht (Benedenbleek)

hoornwerk met geknikte 'keel'

exacte begrenzingen niet bekend
variaties door de tijd heen

globale contouren
voormalig halfbastion

dichte zijde hoornwerk: versterkte dijk met bomen

globale contouren voormalige vestinggracht

open middenterrein hoornwerk met zicht op de stad

dichte zijde hoornwerk:
privé terrein woningen
en Veerhuis

dichte zijde hoornwerk: zone nieuwbouw Vidi Reo (en locatie Jeugdwerk)

Historische contouren als basis voor zonering hoornwerk ...

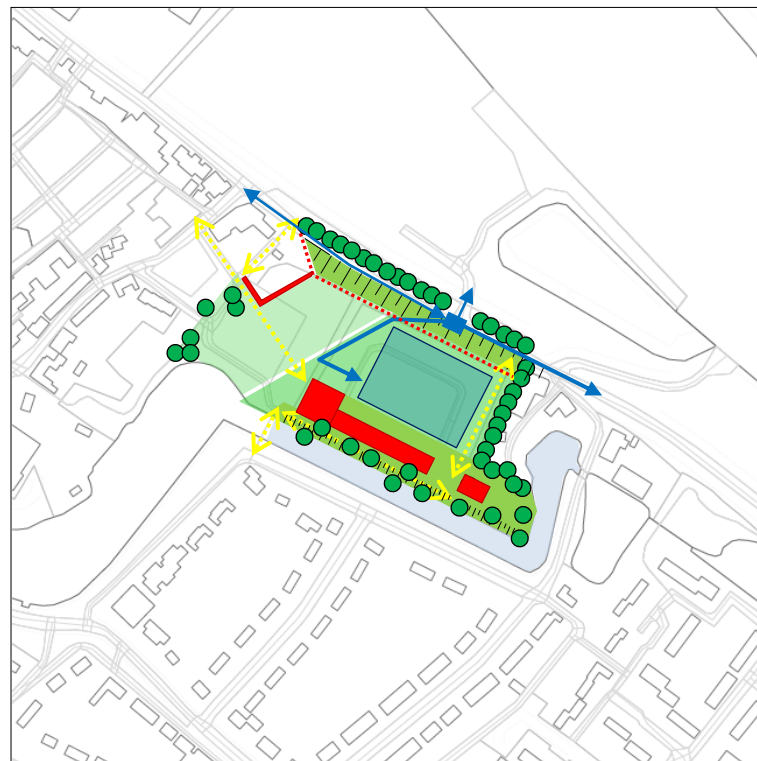
... en de nieuwe begrenzingen van bestemmingsvlakken (2023)

Inrichtingsplan op hoofdpunten en in fasen (2021)

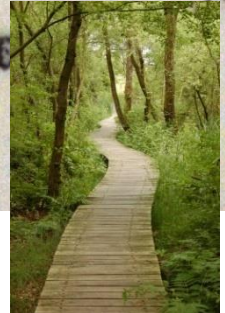
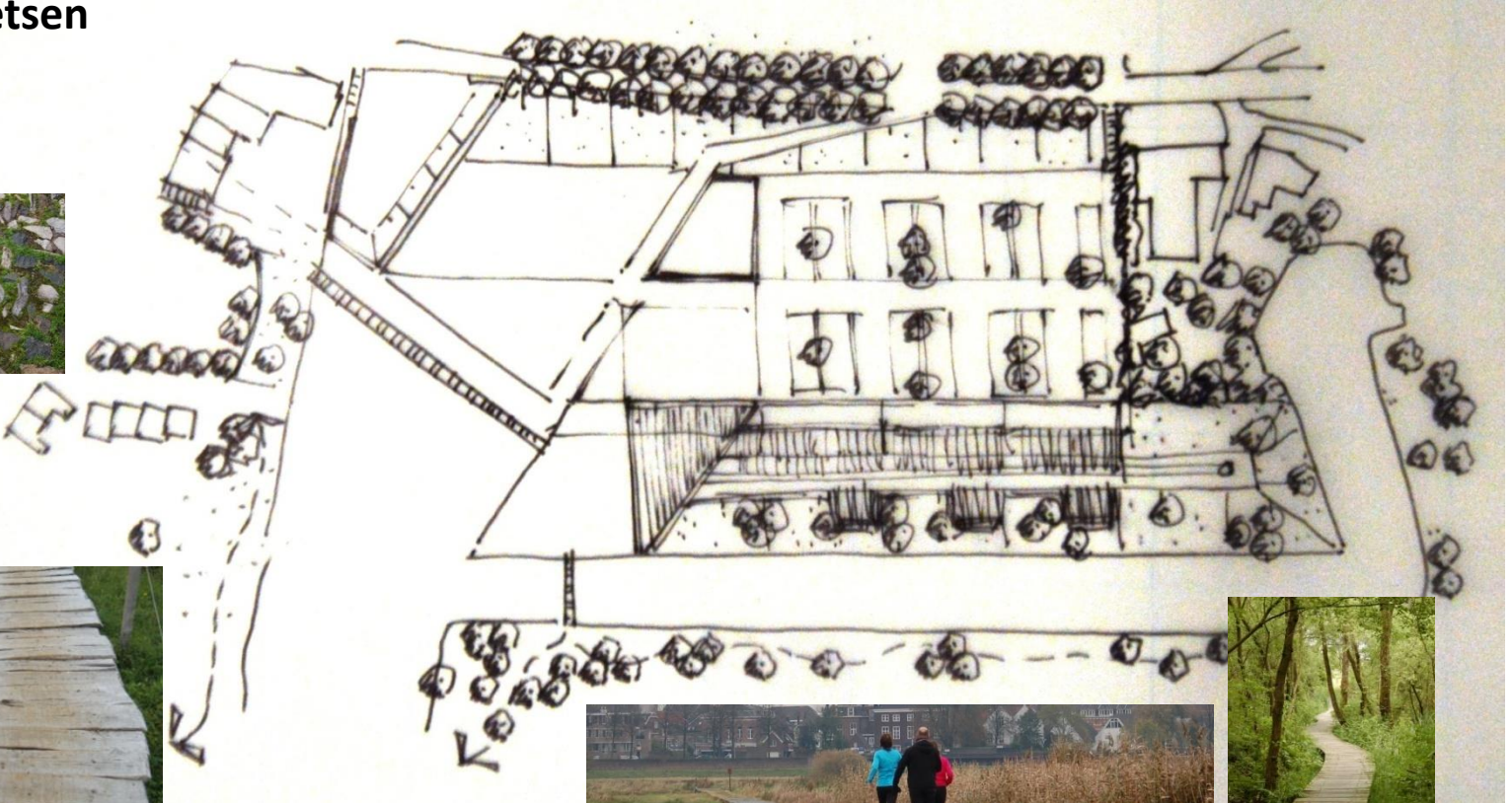

Fase 1

Fase 2

Eerste schetsen

Kaders voor uitwerking (B&W, 16 mei 2023)

Hoe nu verder?

Het in samenhang uitwerken van het geheel (uitleggen aan Ravenstein zelf en de RCE), te vertalen naar fasen om een en ander haalbaar en betaalbaar te maken.

Op te stellen plannen:

- bouwplan nieuwbouw Vidi Reo met kostenraming
- nader uitgewerkte gebiedsvisie (op basis van locatiestudie, gelet op pré-advies RCE)
- bestemmingsplan
- **(her-)inrichtingsplan voor de buitenruimte rond Vidi Reo**

Het (her-)inrichtingsplan moet:

- historisch verantwoord zijn
- faseerbaar zijn
- te vertalen zijn naar een bestemmingsplan
- budgettair verantwoord zijn

Afstemming met RCE (28 september en 19 december 2023)

Water en groen

Water:

- Zorgen voor een waarneembare continuïteit van de vestinggracht ('aanhelen' van de vesting)
- Helder onderscheid maken tussen hoofdgracht en watergangen rond hoornwerken, ravelijnen en kasteel
- Zorgen voor heldere, strakke oeverlijnen
- Op strategische plekken het zicht op het water herstellen
- ...

Groen:

- Continue sfeer van 'zachte vesting' met volwassen groen waarborgen, kwalitatief groen zoveel mogelijk behouden
- 'Bressen' dichtten
- Openingen en doorkijkjes creëren op strategische punten (de vesting laten zien)
- Bomen handhaven of aanvullen in of aan de oeverlijnen, met name op plekken waar de ruimte wegloopt
- Boomgroepen creëren om stenige randen te verzachten
- Heldere afbakening creëren van de 'keel' van het hoornwerk, zonder een ruimtelijke barrière te vormen
- ...

Stedenbouwkundige/ruimtelijke opbouw

Stedenbouwkundige opbouw:

- Zorgvuldig vormgeven achterkanten naar de vestinggracht
- Atypische 'botsingen' oplossen (blinde zijgevel(-s))
- Hier en daar accenten in de vorm van kleine paviljoens
- Op het hoornwerk kiezen voor een eenvoudige bouwvorm, met een terughoudend, tijdelijk en/of deels onzichtbaar karakter ('camouflage')
- ...

Ruimtelijke opbouw:

- Ruimte rondom gracht op strategische plekken versmallen (tegengaan van weglappende ruimtes, helderder kaders van de lijn van de gracht)
- 'Bressen' dichtten, bij voorkeur met groene middelen
- ...

Open ruimte, leegte van het terreplein als waarde

'Landmark' op de punt?

Verkeerssituatie (infrastructuur, routes)

Infrastructuur:

- Route naar parkeerterrein verleggen (niet langer d'r in en d'r weer uit)
- Talud nieuwe ontsluiting Benedenbleek mag niet concurreren met grondwallen vesting
- ...

Routes:

- Zorgen voor heldere routes
- Wandelroutes aanvullen en verbinden
- Aantal overgangen over het water beperkt houden
- Deze zorgvuldig vormgeven (geen 'bruggen' waar geen bruggen waren, dan eerder plankieren (in plaats van bruggen))
- ...

Verdere uitwerking

Samenvatting overleg met RCE

Inhoudelijke speerpunten:

1. Heldere contouren van vesting en vestingonderdelen, zachte buitenranden met bomen/ boomgroepen
2. De hoornwerkpunt ('keel' met kenmerkende knik) ter hoogte van de vestinggracht mag nadrukkelijk(-er) het onderscheid tussen vesting en hoornwerk accentueren
3. De leegte van het hoornwerk als grote waarde. Welke inrichting en welke gebruiksvormen laten die leegte in zijn waarde?

Andere aandachtspunten:

- Afrit van de dijk 'civieltechnisch' vormgeven, denk aan zichtlijn de stad in en aan zorgvuldige gekozen positie 'landingspunt' (geen aantasting lege, groene terre-plein)
- Zichtlijnen weer openen, selectief snoeien kan tot kwaliteitsverbetering leiden (ook van het groen zelf)
- Duidelijke randen van het hoornwerk, duidelijke leegte, markering onderscheid hoornwerk - gracht
- Extra verbindingen naar dijk en woonwijk, kleine rondjes
- Grenzen en contouren vastleggen (basis voor fasering)

Suggesties voor nadere uitwerking

In willekeurige volgorde (van RCE en gemeente):

- Afrit van de dijk 'civieltechnisch' vormgeven, denk aan zichtlijn de stad in en aan zorgvuldige gekozen positie 'landingspunt' (geen aantasting lege groene terreplein)
- Zichtlijnen weer openen, selectief snoeien kan tot kwaliteitsverbetering leiden (ook van het groen zelf)
- Duidelijke randen van het hoornwerk, duidelijke leegte, markering onderscheid hoornwerk - gracht
- Grenzen en contouren vastleggen (ook als basis voor de verschillende fasen)
- Werk met werk maken, afrit - dijkverzwaring afstemmen?
- Hoe toont het gebouw zich (met gevels of ...)?
- Biesbosch-museum als mogelijk referentieproject?
- Bestaande verbinding Benedenbleek - dijk verbeteren
- Extra (voet-)verbindingen naar de dijk en de woonwijk, kleinere rondjes mogelijk maken
- Welke spelregels ga je hanteren in het beeldkwaliteitplan?
- Manifeste punt (tussen hoornwerk en gracht), hoe dan?
- Transparantere brug bij die punt
- Strakkere randen bij oostpunten van het hoornwerk
- Rekening houden met waterbalans (mail Patrick Megens)

Input intern adviesteam gemeente (1)

In willekeurige volgorde (o.b.v. mail Jantine Smulders):

- RCE wil het hoornwerk in een grotere visie zien, waarin het hoornwerk zichtbaar wordt: randen, openheid, hoogteverschil met Benedenbleek
- RCE geeft aan dat het hoornwerk niet letterlijk nagebootst c.q. gereconstrueerd hoeft te worden

Conclusies/aanbevelingen:

- Iets visualiseren moet ergens op gebaseerd zijn (nog niet gevonden bij eerste proefsleuven, maar wel te vinden op historische kaarten/tekeningen)
- Aanvullend archeologisch onderzoek is nodig, onder meer naar aarden wal
- Niet wachten totdat dat onderzoek klaar is, rekening houden met het onderzoek, ontwerp niet daarop aanpassen

Uitgangspunt verdere uitwerking: better save than sorry!
(wat betreft positionering nieuwbouw en inrichting)

Input intern adviesteam gemeente (2)

In willekeurige volgorde (o.b.v. mail Tjeerd van Tol):

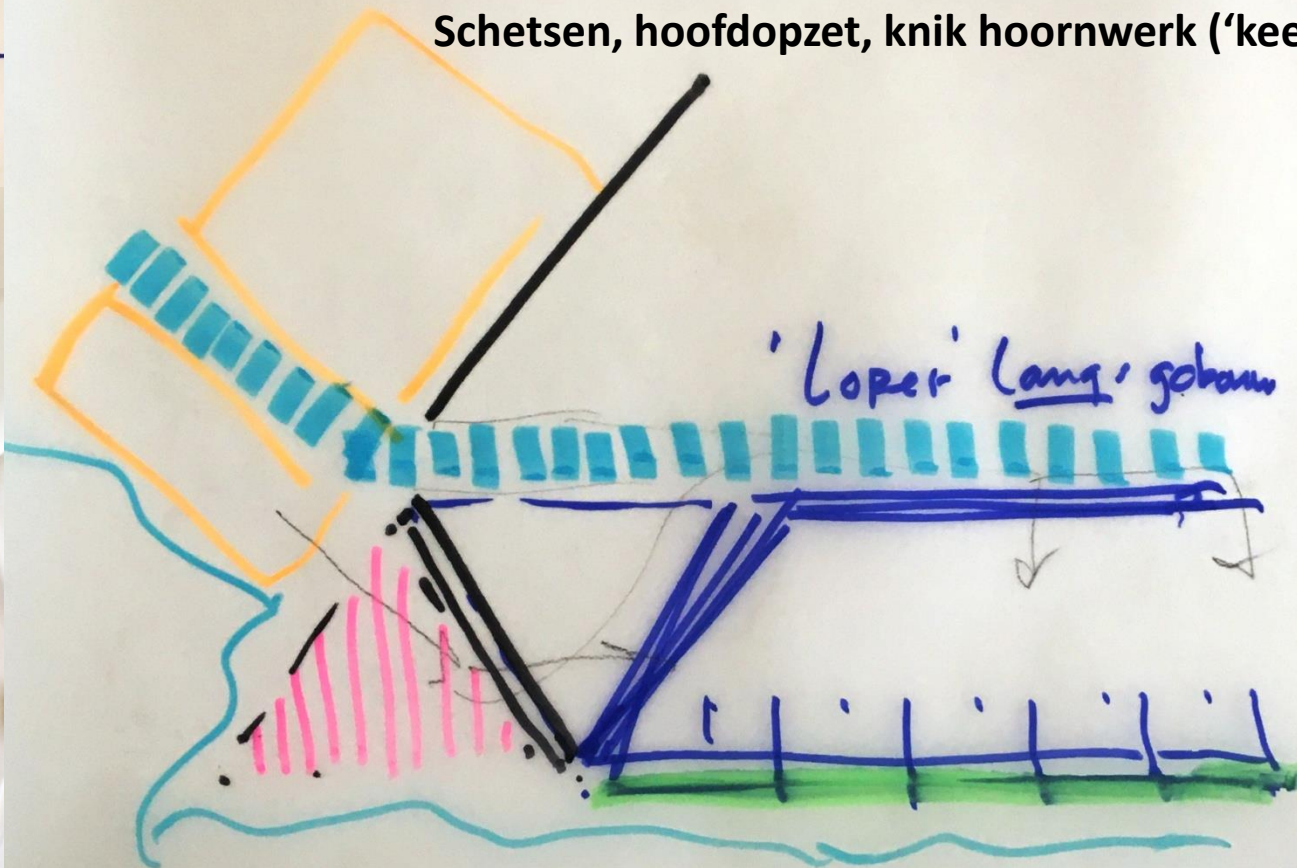
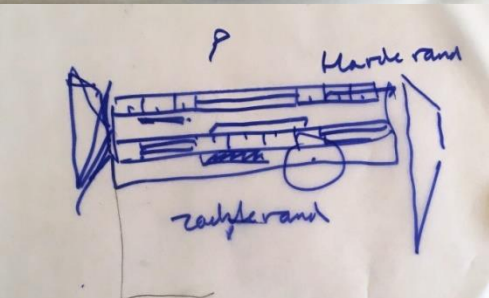
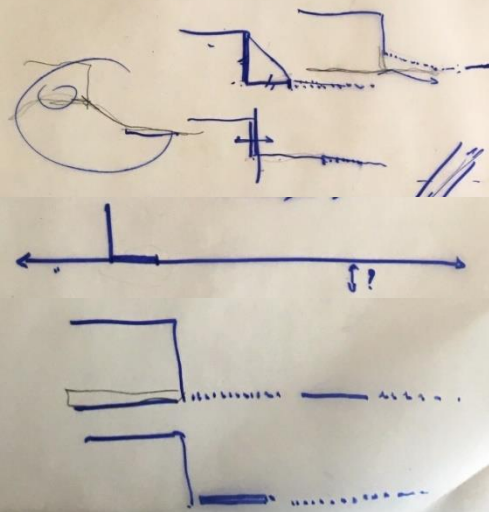
- Gebruik op het hoornwerk geen stedelijke elementen, pas verharding niet in grote mate toe
- Verplaatsing van parkeren naar hoornwerk is wellicht niet ideaal, maar denkbaar (gelet op bovenstaand punt)
- Ter plaatse van voormalige oude parkeerplaatsen (Benedenbleek?) misschien een evenemententerrein?
- Idee om verdere inrichting in te laten spelen op oudere historische lijnen of elementen wordt onderstreept
- Kop hoornwerk (aan oostzijde) blijft nu gehandhaafd. Wellicht wel mogelijkheden voor sterkere ervaring van hoornwerk (beter voelbaar, beter zichtbaar maken)
- Opnemen los gebouw aan oostzijde lijkt niet logisch
- Dubbele bomenrij langs bomenrij is denkbaar (voorkomen ondergroei)
- Extra brug in nabijheid oostzijde is ook denkbaar

Conclusies/aanbevelingen:

- Landschap en nieuwbouw moeten altijd samengaan
- Vervolg bespreken in adviesteam en erfgoedcommissie

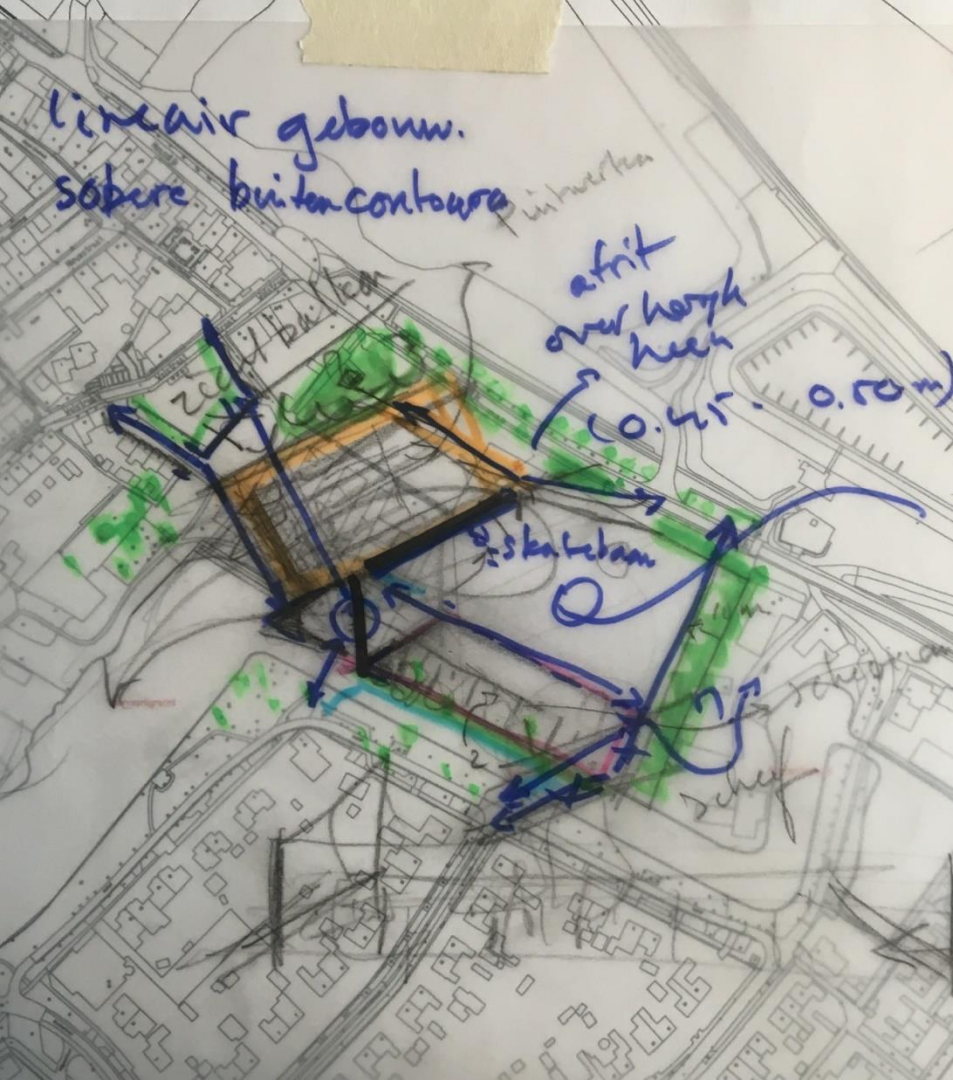
Schetsen en schetsontwerp

Schetsen, hoofdropzet, knik hoornwerk ('keel')

Schetsen, doorsnede gebouw, breedte bouwvlak

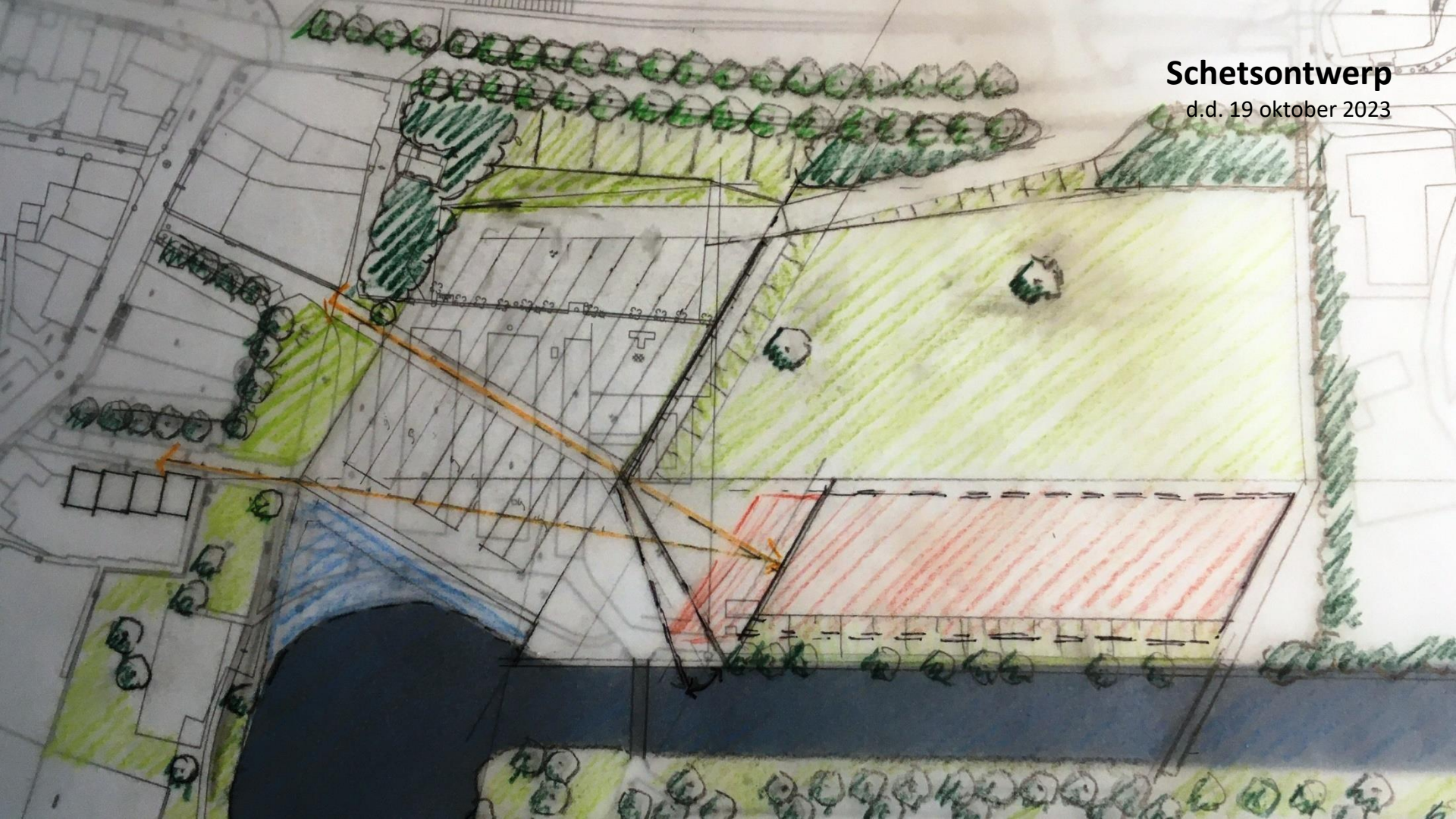

Randvoorwaarden terreininrichting

- Heldere contouren van vesting en vestingonderdelen: zachte buitenranden met bomen/ boomgroepen
- Keel met kenmerkende knik: duidelijke, multifunctionele rand (hoogte ca. 0,50 meter)
- Leeg hoornwerk: grasveld, waterberging, tijdelijke evenementen (behoud bodemarchief)
- Noordzijde en oostzijde met dicht groen, westzijde met duidelijke rand, zuidzijde met nieuwbouw in grondlichaam
- Zicht vanaf de dijk op Benedenbleek (voormalige gracht)
- Dichte boomgroep ter hoogte van halfbastion en elektriciteitshuisje
- Afrit vanaf de dijk zo dicht mogelijk tegen de dijk aan
- Parkeerterrein Benedenbleek uitbreiden en reorganiseren (nieuwe indeling in parkeervakken, geen autoverbinding meer met centrum)
- Parkeerpleintje aan Walstraat als balkon met uitzicht op open hoornwerk
- Opwaarderen kopse kant bebouwing aan de Bleek
- Verdichten parkstrook langs speeltuintje

Schetsontwerp

d.d. 19 oktober 2023

Referentiebeelden

Doorsteek vanaf Doolhof (zuidkant)

Sfeerbeelden

Grastalud op gebouw / gebouw in grondlichaam

Sfeerbeelden

Gebouwrand aan hoornwerkwijde

Afrit straks langs de dijk

Opwaarderen kopse gevel huizen aan de Bleek

Sfeerbeelden

Zicht onder de bomen langs de dijk door

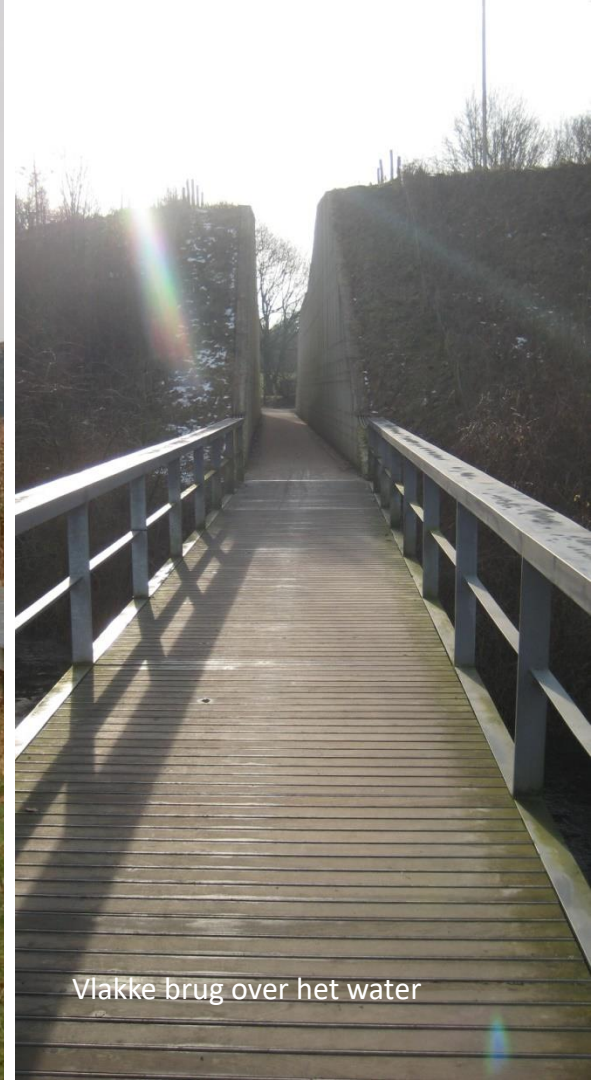
Sfeerbeelden

Skatebaan opnemen in rand hoornwerk (keel)

Loper de stad in

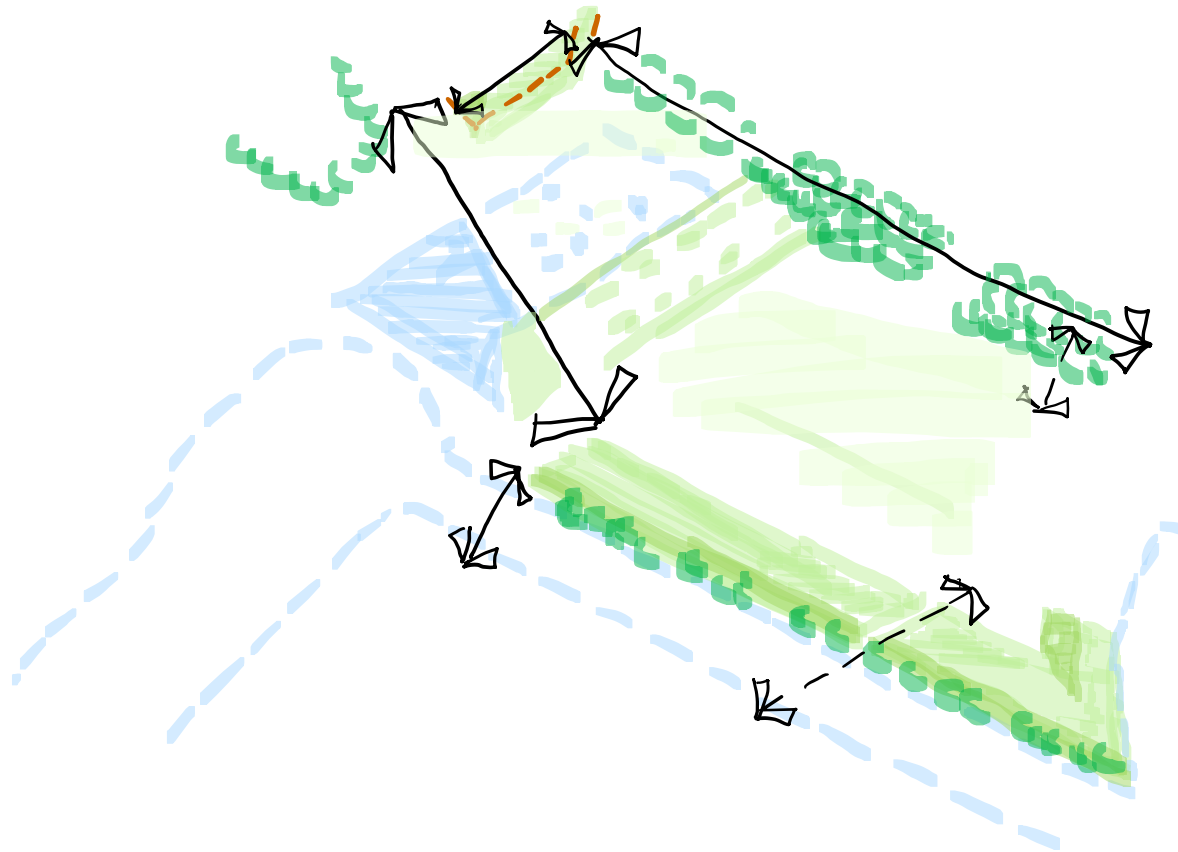
Vlakke brug over het water

Sfeerbeelden

Leegte als grote waarde behouden (grasveld, waterberging, tijdelijke evenementen, behoud bodemarchief)

Inrichtingsplan (in ontwikkeling)

Gebruik maken van
dat wat je wel weet

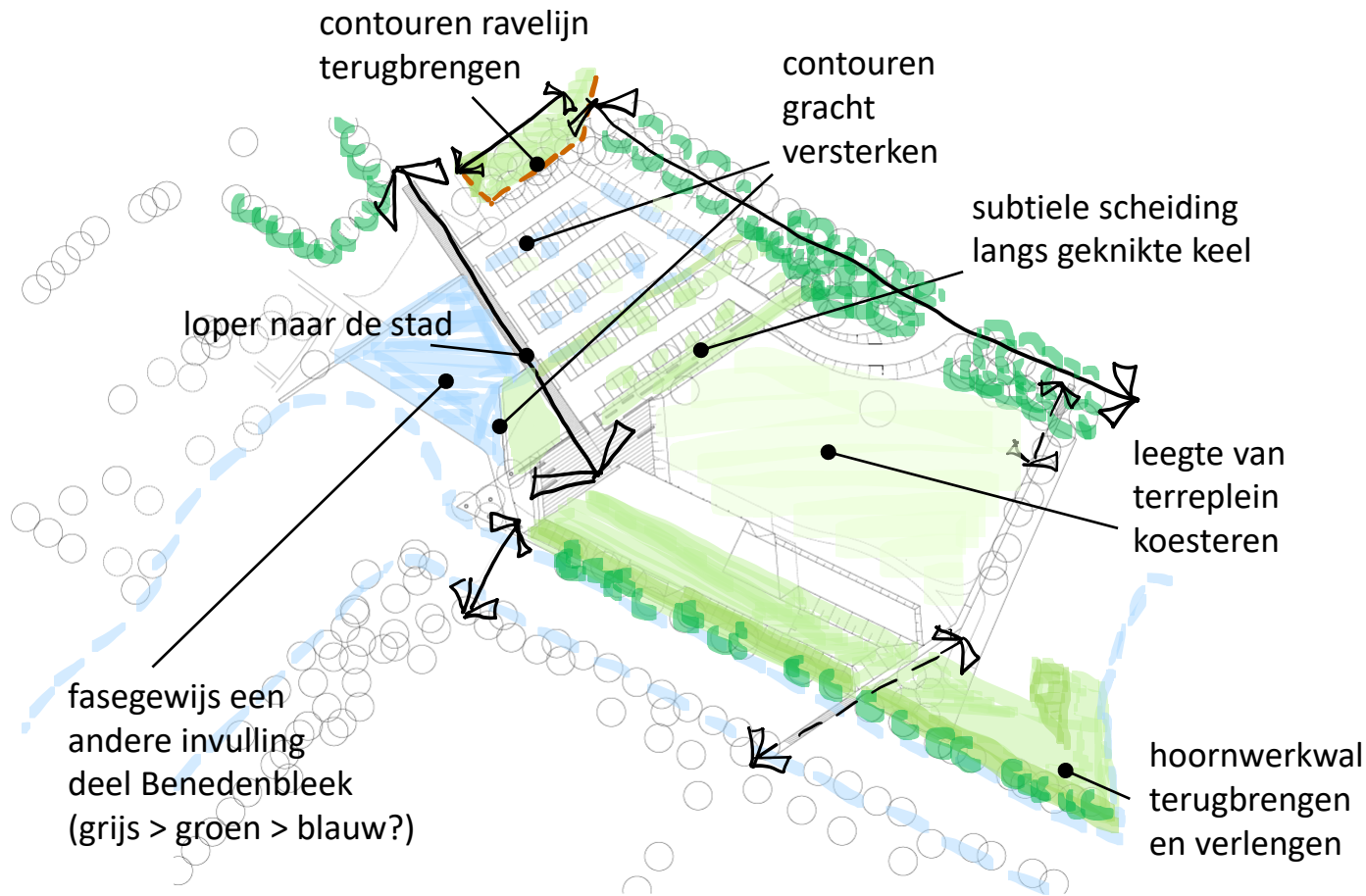
Rekening houden met
dat wat je nog niet
weet (anticiperen)

Geen onomkeerbare
ingrepen doe: better
save than sorry

Contouren van
(vesting-)onderdelen
markeren

Die onderdelen
(her-)inrichten in
afstemming op het
verleden

Fasegewijs
ontwikkelen

Gebruik maken van dat wat je wel weet

Rekening houden met dat wat je nog niet weet (anticiperen)

Geen onomkeerbare ingrepen doe: better save than sorry

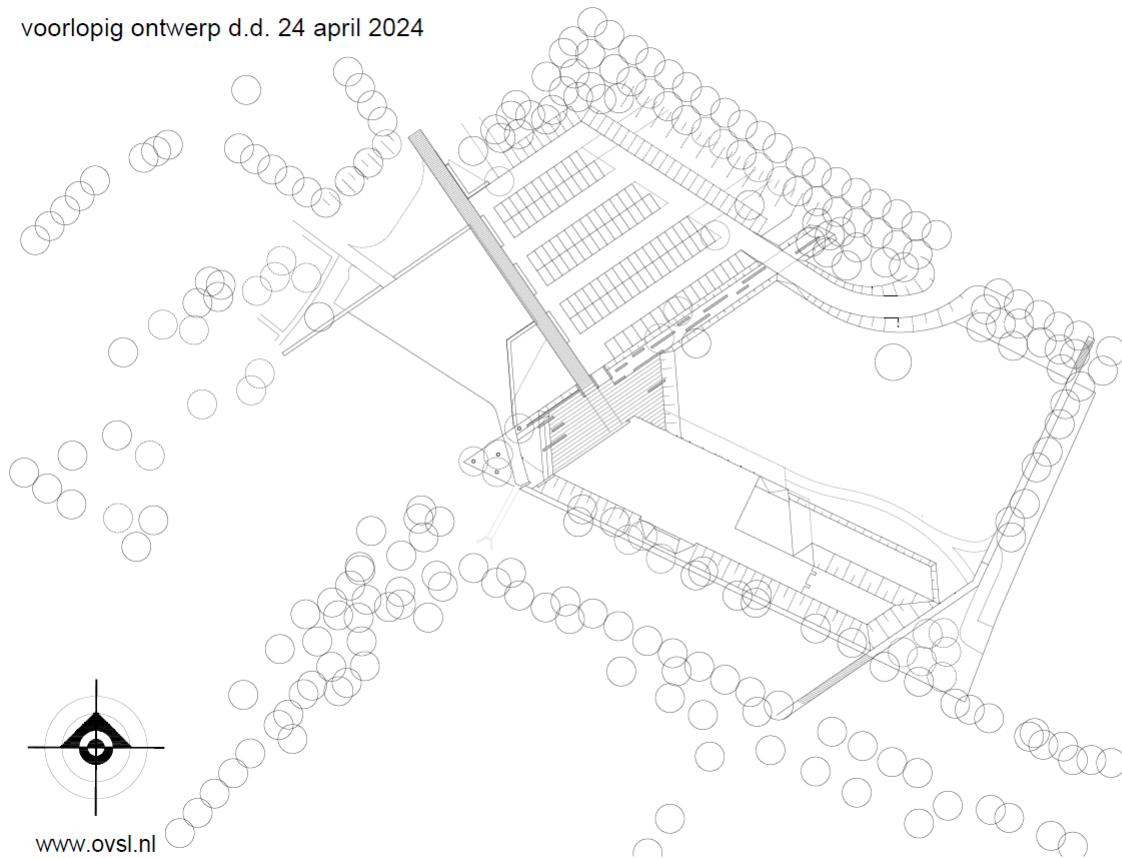
Contouren van (vesting-)onderdelen markeren

Die onderdelen (her-)inrichten in afstemming op het verleden

Fasegewijs ontwikkelen

Inrichtingsplan Bovenste Hoornwerk

voorlopig ontwerp d.d. 24 april 2024

www.ovsl.nl

- bestemmingsplangrens
- looper tussen Vidi Reo en binnenstad
- terras en buitenuimte Vidi Reo
- nieuwe paden
- bestaande (deels vernieuwde) paden
- reservering nieuwe brug
- reservering zit- en skate-elementen
- reservering jeu de boulesbaan
- bestaande boom (indicatief)
- nieuwe boom (indicatief)
- blokhagen
- verharde parkeerplaatsen
- halfverharde parkeerplaatsen
- maaiveld + 0,20 m
- maaiveld + 0,60 m
- afrit dijk (nader uit te werken)
- taluds rond Vidi Reo (nader uit te werken)
- bestaande (asfalt)verharding
- minimaal te verwijderen asfalt (370 m2)
- maximaal te verwijderen asfalt (730 m2)
- ...

deze tekening heeft de status van een voorlopig ontwerp en geeft een voorlopige indruk van de herinrichting van het Bovenste Hoornwerk

de getoonde herinrichting wordt nog doorontwikkeld aan deze tekening kunnen geen rechten worden ontleend

0 20 50 m
schaal 1:1.000 (A3 formaat) / 1:500 (A1 formaat)

Aanvullende referentiebeelden

Armin Schubert

Mikael Hansen

NIOO

Funenpark / Gîtes Rurales

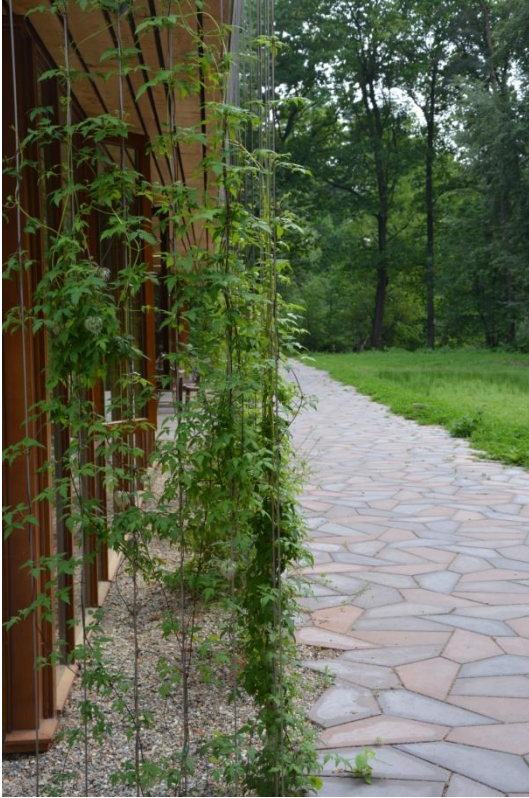
Verhardingen

Stoas Vilentum (OVSL)

Groot Speijck (OVSL)

Andere referenties

